

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Aleny Bačínové a soudců Mgr. Martiny Nyplové a JUDr. Jiřího Hanuše ve věci

žalobce: **Finanční úřad pro Královéhradecký kraj**, IČO 72080043
sídlem Horova 17/824, 500 02 Hradec Králové

proti

žalovanému: ██████████, narozený ██████████
bytem ██████████, ██████████
zastoupený advokátem JUDr. Vladislavem Ježkem
sídlem Kamenice 155, 547 01 Náchod

o neúčinnost darovací smlouvy

k odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Trutnově ze dne 25. června 2018 č. j. 8 C 262/2017-115

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu **se potvrzuje.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Okresní soud shora označeným rozsudkem rozhodl, že právní jednání, kterým na základě smlouvy darovací a o zřízení věcného břemene ze dne 12. 11. 2016, s právními účinky zápisu ke dni 21. 11. 2016 ██████████ darovala nemovitosti: pozemek p. č. St. ██████ o výměře 250 m² (zastavěná plocha a nádvoří), jehož součástí je stavba ██████████, č. p. ██████ (bydlení), a pozemek p. č. ██████ o výměře 430 m² (ostatní plocha), vše zapsané na LV

- u Katastrálního úřadu pro Královéhradecký kraj, Katastrální pracoviště , obec k. ú. , okres - žalovanému, je vůči žalobci právně neúčinné (výrok I). Žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II). Žalovanému uložil povinnost zaplatit České republice na účet Okresního soudu v Trutnově soudní poplatek za návrh ve výši 2 000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (výrok III).
- Okresní soud takto rozhodl o žalobě o neúčinnost shora popsaného právního jednání, jímž matka žalovaného darovala ve výroku popsané nemovitosti (dále jen „předmětné nemovitosti“) žalovanému. Žalobce odůvodnil žalobu tím, že u daňového subjektu (dále též jen „daňový subjekt“) probíhala daňová kontrola na dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2014 a na dani z přidané hodnoty za zdaňovací období 1. až 3. čtvrtletí roku 2014, na jejímž základě došlo k doměření daně. Daňová kontrola probíhala již od roku 2015 a 17. 8. 2016 byl zástupce dlužníka seznámen s konkrétními výsledky kontroly, byl mu doručen výsledek kontrolního zjištění, z něhož mu muselo být zřejmé, že nedoplatek na dani se bude pohybovat v řádu statisíců Kč. Daňová povinnost byla daňovému subjektu stanovena dvěma dodatečnými platebními výměry č. j. 1895654/16/2704-50523-606514, č. j. 1895660/16/2704-50523-606514 a č. j. 1895808/16/2704-50523-606514 ze dne 29. 11. 2016. Proti těmto rozhodnutím o stanovení daně se daňový subjekt neodvolal a tyto se staly vykonatelnými. K dobrovolné úhradě vyměřené daňové povinnosti nedošlo, proto byl dne 22. 2. 2017 vydán výkaz nedoplatků č. j. 302659/17/2704-50523-606514, podle něhož k tomuto datu evidoval žalobce za daňovým subjektem daňové nedoplatky v částce 2 283 807 Kč. Dne 12. 11. 2016 uzavřela jako dávkyně a oprávněná z věcného břemene, jako oprávněný z věcného břemene a žalovaný jako obdarovaný a povinný z věcného břemene smlouvu darovací a o zřízení věcného břemene.
 - Žalovaný se bránil tím, že o probíhající finanční kontrole své matky nevěděl a v době uzavření darovací smlouvy nebylo vydáno žádné meritorní rozhodnutí žalobce, z něhož by vyplývala pro dávkyni povinnost cokoli zaplatit. Vykonatelná pohledávka vznikla až dne 22. 2. 2017 žalobcem vydaným výkazem nedoplatků. Dávkyně nejednala při sepsu darovací smlouvy dne 12. 11. 2016 v úmyslu zkrátit žalobce, protože výsledek daňové kontroly jí k tomuto datu znám nebyl a nemohl být znám. Žalovaný dále uvedl, že jeho rodiče mají 3 syny, a . Nejstarší syn obdržel darem od rodičů částku ve výši 1,1 mil. Kč za účelem pořízení pozemků a výstavby svého bydlení, k čemuž došlo dne 2. 2. 2012 nákupem nemovitostí ve . Následně obdržel druhý nejstarší syn v roce 2016 darem nemovitosti, jež jsou předmětem odpůrcí žaloby. Nejmladšímu synovi pak bývalí manželé darovali nemovitosti zapsané na LV č. k. ú. . Je tak zřejmé, že darování nemovitosti žalovanému bylo vedeno snahou o zajištění bydlení, tak jak to učinili u nejstaršího syna , a nikoliv úmyslem zkrátit věřitele.
 - Mezi stranami nebylo sporu o tom, že žalovaný je synem dlužníka žalobce . Okresní soud dále zjistil, že darovací smlouvou sepsanou dne 12. 11. 2016 jako dávkyně darovala žalovanému předmětné nemovitosti, přičemž současně prohlásila, že na darovaných nemovitostech neváznou žádné dluhy, zástavní práva ani jiné právní povinnosti. Vlastnické právo k předmětným nemovitostem je zapsáno pro žalovaného s právními účinky zápisu ke dni 21. 11. 2016. Otázku existence a vykonatelnosti shora uvedených rozhodnutí správce daně, včetně výkazu nedoplatků nikdo z účastníků nespороval. Povinnost dlužníka je vymáhána prostřednictvím exekučního příkazu na srážky ze mzdy nebo jiných příjmů a exekučního příkazu na přikázání pohledávky z účtu, přičemž pohledávka žalobce nebyla dosud uhrazena.

5. Soud nejprve řešil otázku, zda [REDACTED] [REDACTED] v době darování předmětných nemovitostí věděla o věřitelově pohledávce. K tomu žalobce předložil protokol o ústním jednání ze dne 17. 8. 2016, jímž byl [REDACTED] jako zástupce daňového subjektu, kterému daňový subjekt udělil pro daňové řízení plnou moc, seznámen s výsledky daňové kontroly a převzal výsledky kontrolního zjištění. Zastoupení daňového subjektu [REDACTED] bylo doloženo plnou mocí ze dne 1. 1. 2015. Svědek [REDACTED] při své výpovědi netvrdil, že by nebyl seznámen s uvedeným výsledkem v srpnu 2016, když protokol o seznámení s výsledkem finanční kontroly sám podepsal. Dodal, že ostatní členy rodiny neinformoval, ti to dozvěděli až po návštěvě exekutorů. Svědkyně [REDACTED] ve své výpovědi dne 20. 4. 2018 uvedla, že o předmětném dluhu žalobce nevěděli ani ona, ani syn [REDACTED], poprvé se o dluhu u žalobce dozvěděla až v souvislosti s doručením exekučního příkazu, resp. výkazu nedoplateků pracovníky exekutorského úřadu v únoru 2017. Podnikání sice bylo napsáno na její osobu, nicméně vše zařizoval bývalý manžel [REDACTED], kterému udělila plnou moc. Připustila, že o probíhající finanční kontrole věděla, když kontrola finančního úřadu u nich probíhala i v minulých letech. Žalovaný uvedl shodně s [REDACTED], že se o jejím dluhu u žalobce dozvěděl až v souvislosti s návštěvou exekutorů v únoru 2017.
6. Okresní soud poté takto zjištěný skutkový stav věci posoudil podle § 589 odst. 1 a 2 a podle § 590 odst. 1 písm. c) o. z. S odkazem na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu konstatoval, že dlužník činí právní úkon v úmyslu zkrátit věřitele jednak tehdy, jestliže ví, že svým právním úkonem může znemožnit nebo ztížit alespoň částečné uspokojení věřitelovy pohledávky ze svého majetku, a jestliže takový následek také způsobit chce (úmysl přímý) nebo jestliže je s takovým následkem srozuměn pro případ, že opravdu nastane (úmysl nepřímý). Dále konstatoval, že v případě osob blízkých dochází k obrácení břemene tvrzení a důkazního břemene a je na osobě blízké, aby v řízení tvrdila a prokázala, že o úmyslu dlužníka nevěděla a ani s vynaložením náležité pečlivosti vědět nemohla. Vynaložení náležité pečlivosti pak předpokládá, že osoba dlužníkovi blízká vykonala s ohledem na okolnosti případu a s přihlédnutím k obsahu právního jednání takovou činnost (aktivitu), aby dlužníkův úmysl zkrátit věřitele, který tu byl v době neúčinného právního jednání, z jejích výsledků poznala (tj. aby se o tomto úmyslu dozvěděla). K tomu soud odkázal na komentářovou literaturu. Dále předestřel, že podle § 436 odst. 1, věty první o. z. je ten, kdo je oprávněn právně jednat jménem jiného, jeho zástupcem; ze zastoupení vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému.
7. Okresní soud poté učinil právní závěr, že dárkyně a [REDACTED] mezi sebou uzavřeli dohodu o zastupování (ústní), jejímž výsledkem bylo udělení plné moci. I kdyby zmocněnec [REDACTED] neinformoval zmocnitele [REDACTED] o tom, že provedeným šetřením byl prokázán daňový nedoplatek v řádech statisíců, nemá to vliv na vznik práv a povinností přímo zastoupené [REDACTED], neboť se jednalo o přímé zastoupení. Není tedy rozhodné, zda byl dne 17. 8. 2016 osobně přítomen jednání u žalobce, při kterém byla sdělena výše nedoplatku na dani, sám daňový dlužník, nebo jeho zmocněnec. Jakákoliv jiná konstrukce by totiž zvýhodňovala případy, kdy se o dluhu dozví nezastoupený dlužník a zastoupený dlužník. Již okamžikem, kdy se o dluhu dozvěděl zmocněnec daňového dlužníka, se o něm tudíž měl a mohl dozvědět i sám daňový dlužník.
8. Okresní soud dále uzavřel, že žalovaný se mohl ubránit odpůrci žalobě, jen kdyby v řízení před soudy tvrdil a prokázal, že úmysl své matky zkrátit odporovaným právním úkonem věřitele (žalobce) nemohl i při náležité pečlivosti poznat. Osoba dlužníkovi blízká totiž musí - má-li se ubránit odpůrci žalobě - prokázat, že úmysl dlužníka zkrátit věřitele nemohla i při náležité pečlivosti poznat, a to i v případě, že dlužník uzavřením odporované smlouvy nebo učiněním odporovaného právního úkonu v její prospěch plní svou „morální“ nebo právní povinnost (ze zákona, smlouvy nebo z jiného právního důvodu), jak se žalovaný snažil

naznačit (rovnoměrné a spravedlivé zaopatření všech dětí). Ohledně tohoto závěru soud odkázal na rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 653/2006 ze dne 26. 9. 2006 a sp. zn. 21 Cdo 1912/2000 ze dne 23. 5. 2001. Pro posouzení důvodnosti žaloby není rozhodné ani to, že pohledávka věřitele nebyla v době bezúplatného (zkracujícího) právního jednání vymahatelná (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 5123/2009 ze dne 30. 11. 2011). Žalovaný však netvrdil ani neprokázal, že by v daném případě vynaložil náležitou pečlivost (aktivitu), aby dlužníkův úmysl zkrátit věřitele, který tu byl v době neúčinného právního jednání, poznal. Žalovaný k dotazu soudu ohledně toho, zda se své matky mj. dotazoval na otázku finanční situace rodiny, uvedl: „o vážných věcech spolu nekomunikujeme“. Proto dospěl soud k závěru, že daňový dlužník věděl o existujícím dluhu vůči žalobci již v srpnu 2016, tedy předtím, než učinil zkracující úkon; rovněž pak žalovaný jako osoba blízká dlužníkovi neprokázal, že vyvinul jakoukoliv „pečlivost“ k poznání tohoto dlužníkova úmyslu. Z těchto všech důvodů soud žalobě vyhověl.

9. O nákladech řízení rozhodl okresní soud v souladu s ustanovením § 142 odst. 1 o. s. ř., když ve věci úspěšný žalobce se náhrady nákladů řízení vzdal.
10. Proti rozsudku okresního soudu podal žalovaný odvolání. Zopakoval obranu přednesenou před soudem prvního stupně, že o probíhající finanční kontrole své matky nevěděl a v době uzavření darovací smlouvy nebylo vydáno žádné rozhodnutí žalobce, z něhož by vyplývala povinnost dárkyně cokoli žalobci zaplatit. V rozhodný okamžik tedy neexistovala žádná vykonatelná pohledávka žalobce vůči dárkyni a tato vznikla až dne 22. 2. 2017 vydáním výkazu nedoplatků. Ve smyslu § 589 o. z. tak žádné jednání dlužníka nezkrátilo uspokojení vykonatelné pohledávky žalobce. Žalovaný se dále shodně jako v řízení před okresním soudem dovolával okolnosti, že již v roce 2014 se [redacted] a [redacted] rozhodli se svým společným majetkem naložit tak, že nejstarší syn [redacted] obdržel darem od rodičů částku 1,1 mil. Kč za účelem pořízení pozemků a výstavby svého bydlení, k čemuž došlo dne 2. 2. 2012 nákupem nemovitostí ve [redacted]. Následně obdržel druhý nejstarší syn [redacted] v roce 2016 darem nemovitostí, jež jsou předmětem odpůrcí žaloby. Je tak zřejmé, že darování nemovitostí žalovanému bylo vedeno snahou zajistit i druhému synovi vlastní bydlení v domě, v němž od roku 1997 nepřetržitě bydlel, později i se svou družkou [redacted]. Jelikož tento jejich úmysl byl stranám znám již z dřívější doby, získal žalovaný již 18. 3. 2016 úvěr na přestavbu předmětných nemovitostí 500.000 Kč a tento na uvedený účel vyčerpal. Na další výpomoc žalovanému s rekonstrukcí nemovitostí si vzal půjčku i [redacted], a to ve výši 470.000 Kč. Nejmladšímu synovi [redacted] pak bývalí manželé [redacted] vypomohli tím, že mu darovali nemovitosti zapsané na LV č. [redacted], k. ú. [redacted]. Tímto byli všichni synové obdarováni ve srovnatelné výši a bylo tak vyhověno mravnímu závazku a ohledům slušnosti, jak předvídá § 591 písm. d) o. z. Podle žalovaného je tudíž právní závěr soudu, že pro posouzení důvodnosti žaloby není významné, zda dlužník uzavřením odporované smlouvy plnil svůj morální závazek, nesprávný a jím odkazované judikáty jsou s ohledem na existenci nového ustanovení § 591 písm. d) o. z. nadále nepoužitelné. Věřitel se tak ze shora uvedených důvodů nemohl úspěšně dovolat neúčinnosti napadeného úkonu. Žalovaný dále prvoinstančnímu soudu vytkl nesprávný skutkový závěr, že [redacted] věděla o věřitelově pohledávce, když z její výpovědi i výpovědi [redacted] a žalovaného měl správně dojít k závěru, že ji [redacted] jako její zástupce v daňovém řízení o tomto neinformoval. Po právní stránce pak soud sice správně uzavřel, že zmocniteli vznikají práva a povinnosti přímo z jednání zmocněnce, tento závěr však jistě nepostačí k vědomosti předvídané v ustanoveních o. z. o vědomosti o věřitelově pohledávce, neb ze samotného významu slova „vědomost“ a jeho výkladu je patrné, co se jím myslí. Je tedy vadný závěr soudu, že již okamžikem, kdy se o dluhu dozvěděl zmocnitel daňového dlužníka, se o něm měl a mohl dozvědět i sám daňový dlužník. Takovouto vědomost však

██████████ neměla a ani mít nemohla, a žalovaný tak unesl důkazní břemeno tvrzení, že o úmyslu dlužníka zkrátit věřitele nevěděl a ani s vynaložením péče vědět nemohl. Žalovaný navrhl změnu prvoinstančního rozsudku tak, že žaloba bude zamítnuta.

11. Žalobce se k odvolání žalovaného písemně nevyjádřil. Při jednání před odvolacím soudem navrhl potvrzení rozsudku jako věcně správného.
12. Odvolání bylo podáno včas osobou k němu oprávněnou (§ 201, § 204 o. s. ř.) a obsahuje způsobilé odvolací důvody podle § 205 odst. 2 písm. e) a g) o. s. ř. Odvolací soud proto při nařízeném jednání přezkoumal jím napadený rozsudek včetně jemu předcházejícího řízení, a to i z důvodů v odvolání výslovně neuplatněných (§ 212a odst. 1 o. s. ř.), a dále zopakoval část listinných důkazů provedených již soudem prvního stupně. Odvolání žalovaného ani poté neshledal opodstatněným.
13. Odvolací soud předně ověřil, že řízení před soudem prvního stupně netrpí žádnou ze zmatečnostních vad vyjmenovaných v § 212a odst. 5 o. s. ř. Poté přezkoumal věcnou správnost jeho skutkových zjištění, přičemž zjistil, že plně odpovídají obsahu jím provedených důkazů. Pokud jde o úplnost skutkových zjištění prvoinstančního soudu, žalovaný se provedení dalších důkazů nedovolával a takovou potřebu nezjistil ani odvolací soud. Odvolací soud proto pouze zopakoval důkaz provedený již prvoinstančním soudem (viz protokol o jednání č. l. 104), z něhož však tento soud nepřevzal do odůvodnění svého rozsudku žádné skutkové zjištění, a to důkaz sdělením žalobce ze dne 11. 11. 2016 č. j. 1852623/16/2713-60564-607167 (č. l. 15). Z něho zjistil, že je určeno daňovému subjektu ██████████ prostřednictvím jeho zástupce ██████████. V něm žalobce konstatuje, že poté, co byl zástupce daňového subjektu dne 17. 8. 2016 seznámen s výsledky kontrolních zjištění k probíhající daňové kontrole daně z přidané hodnoty za zdaňovací období 1. – 3. čtvrtletí roku 2014 a k probíhající daňové kontrole daně z příjmu fyzických osob za zdaňovací období 2014, požádal o stanovení přiměřené lhůty k vyjádření. V následně stanovené lhůtě se však daňový subjekt k výsledkům kontrolního zjištění nevyjádřil. Správce daně se zástupcem daňového subjektu telefonicky sjednal termín pro projednání, podpis a předání zpráv o obou daňových kontrolách na 26. 9. 2016 ve 13 hodin, zástupce daňového subjektu se však bez omluvy nedostavil. Poté byl sjednán nový termín na 20. 10. 2016 ve 13 hodin, v tento den byl správci daně zaslán e-mail s omluvou, že se zástupce daňového subjektu nemůže dostavit z důvodu pracovního zaneprázdnění. Dne 26. 10. 2016 převzal zástupce daňového subjektu sdělení o novém termínu schůzky za účelem shora dne 9. 11. 2016 v 9 hodin, zástupce daňového subjektu však na toto sdělení nijak nereagoval a na schůzku se nedostavil. Vzhledem k výše uvedenému správce daně považuje jednání zástupce daňového subjektu za vyhýbání se projednání obou zpráv o daňových kontrolách, a proto postupem podle § 88 odst. 5 z. č. 280/2009 Sb., daňového řádu doručí zprávy o obou kontrolách v příloze tohoto sdělení, přičemž den doručení zpráv o daňových kontrolách se pokládá za den jejich projednání a ukončení obou daňových kontrol. Doručenkou předloženou žalobcem (č. l. 16) pak bylo doloženo, že zásilku obsahující předmětné sdělení a zprávy o obou daňových kontrolách převzal ██████████ dne 14. 11. 2016. Odvolací soud dále ověřil z nacionále svědkyně ██████████ zaznamenaných soudem z jejího občanského průkazu, že se narodila dne ██████████ (č. l. 105).
14. Odvolací soud po doplnění dokazování ve shora popsaném rozsahu zhodnotil všechny důkazy provedené soudy obou stupňů, podle zásad stanovených v § 132 o. s. ř., přičemž dospěl k závěru, že soud prvního stupně učinil ze svých skutkových zjištění zcela správné skutkové závěry, které též přiléhavě vyložil, na něž odvolací soud tímto plně odkazuje. K odvolací námitce žalovaného směřující proti skutkovému závěru, že ██████████ věděla o věřitelově pohledávce, odůvodněné tím, že z její výpovědi i výpovědi ██████████ a žalovaného bylo prokázáno, že ji ██████████ jako její zástupce

v daňovém řízení o tomto neinformoval, odvolací soud nad rámec ustanovení § 436 odst. 1 o. z. aplikovaného prvoinstančním soudem odkazuje na ustanovení § 436 odst. 2 věta první o. z., podle něhož *je-li zástupce v dobré víře nebo musel-li vědět o určité okolnosti, přiblíží se k tomu i u zastoupeného; to neplatí, jedná-li se o okolnost, o které se zástupce dozvěděl před vznikem zastoupení*. Toto ustanovení do značné míry přejímá text ustanovení § 32 odst. 3 obč. zák./1964/, nejedná se tedy o nové ustanovení o. z., jehož výklad by snad měl vzbuzovat jakékoli pochybnosti. Pouhým jazykovým výkladem je pak z tohoto ustanovení možno ve vztahu k přezkoumávané věci dovodit, že z vědomosti zástupce daňového subjektu [REDAKCE], že výsledkem daňové kontroly daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období 2014 je zvýšení daně o 692.592 Kč a že dodatečně stanovená daň z přidané hodnoty za zdaňovací období 1. - 3. čtvrtletí 2014 činí 559.052 Kč (viz výsledky kontrolních zjištění předaných [REDAKCE] žalobcem dne 17. 8. 2016), vyplývá vědomost o těchto okolnostech i na straně zastoupené [REDAKCE]. Výsledky dokazování ohledně skutečnosti, zda se [REDAKCE] před uzavřením darovací smlouvy se žalovaným o existenci těchto daňových nedoplatků od svého zástupce dozvěděla či nikoli, tak pro právní závěr o její vědomosti o nich z hlediska dopadů do její osobní sféry podle přesvědčení odvolacího soudu nemá žádný význam. Stejně tak není třeba v řízení o odpůrcí žalobě směřující vůči osobám dlužníku blízkým činit skutková zjištění ohledně existence úmyslu dlužníka zkrátit odporovaným právním jednáním věřitele, neboť v případech podřaditelných pod § 590 odst. 1 písm. c) občanský zákoník – na rozdíl od případů podřaditelných pod § 590 odst. 1 písm. a) a b) – s ohledem na to, že jde o právní úkon mezi dlužníkem a osobou mu blízkou, úmysl dlužníka zkrátit věřitele i vědomost blízké osoby o existenci tohoto úmyslu dlužníka předpokládá (prezumuje). Blízká osoba musí naopak prokazovat (je to ona, kdo nese povinnost tvrzení, důkazní povinnost, břemeno tvrzení i důkazní břemeno), že úmysl dlužníka krátit věřitele nemohla v době učinění odporovaného právního jednání i při vyvinutí náležité pečlivosti rozpoznat. Nebude-li v řízení prokázáno, že žalovaná dlužníkovi blízká osoba o jeho úmyslu zkrátit odporovaným právním jednáním věřitele věděla nebo musela vědět, nebo zjistí-li se, že o tomto úmyslu dlužníka nevěděla ani nemusela vědět, nepostačuje to samo o sobě k úspěšné obraně proti odpůrcí žalobě. Žalovaná dlužníkovi blízká osoba se za této situace odpůrcí žalobě ubrání, jen jestliže prokáže, že úmysl dlužníka zkrátit odporovaným právním jednáním věřitele nemohla i při náležité pečlivosti poznat. Úspěšná obrana žalované dlužníkovi blízké osoby podle ustanovení § 590 odst. 1 písm. c) o. z. tedy spočívá nejen v jejím tvrzení, že o úmyslu dlužníka zkrátit odporovaným právním jednáním věřitele nevěděla a ani nemohla vědět, ale také v tvrzení a prokázání toho, že o tomto úmyslu nevěděla a ani nemohla vědět, přestože vyvinula „pečlivost“ k poznání tohoto úmyslu dlužníka a šlo o „náležitou pečlivost“. Vynaložení náležité pečlivosti pak předpokládá, že osoba dlužníkovi blízká vykonala s ohledem na okolnosti případu a s přihlédnutím k obsahu právního jednání dlužníka takovou činnost (aktivitu), aby úmysl dlužníka zkrátit věřitele, který tu v době odporovaného právního jednání objektivně vzato musel být, z jejích výsledků poznala (tj. aby se o tomto úmyslu dozvěděla). Jestliže se jí to při vynaložení náležité pečlivosti nepodařilo, pak se může ubránit odpůrcí žalobě. Zákon tedy po dlužníkovi blízké osobě požaduje, aby se při právních jednáních s dlužníkem nebo při právních jednáních, která dlužník učinil v její prospěch, tímto způsobem přesvědčila, že právní jednání nezkracuje věřitele dlužníka, a vede ji k tomu, aby nečinila právní jednání (nepřijímala podle nich plnění) na újmu práv věřitelů dlužníka; v případě, že se tak nezachová, musí být srozuměna s tím, že věřitel může požadovat uspokojení své pohledávky také z majetku, který na základě takového právního jednání od dlužníka nabyla. Ohledně těchto závěrů odkazuje odvolací soud nad rámec komentářové literatury citované v odůvodnění přezkoumávaného rozhodnutí na závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího soudu z 23. 5. 2001 sp. zn. 21 Cdo 1912/2000 publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 35/2002, které jsou s ohledem na nezměněnou právní konstrukci odpůrcí žaloby v novém občanském zákoníku oproti občanskému zákoníku z roku 1964 nadále použitelné.

15. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně neshledal důvodnou ani obranu žalovaného, že v době odporovaného jednání dosud neexistovala vykonatelná pohledávka žalobce vůči dárkyni [REDAKCE]. Ustanovení § 590 odst. 1 o. z. totiž vymezuje podmínky odporovatelnosti právním jednáním dlužníka v principu shodným způsobem, jak to činilo do 31. 12. 2013 ustanovení § 42a odst. 2 obč. zák. /1964/. Soudní praxe pak již za účinnosti obč. zák. /1964/ dovodila, že „z § 42a odst. 2 obč. zák. nevyplývá, že by předpokladem odporovatelnosti muselo být zkrácení uspokojení již vymahatelné (nyní vykonatelné- pozn. odvolacího soudu) pohledávky věřitele nebo splatné pohledávky věřitele. Protože je možné odporovat právním úkonům dlužníka, které zkracují věřitele (učiněným v úmyslu zkrátit věřitele), postačuje, aby dlužník sledoval svým jednáním zkrácení jakékoliv pohledávky svého věřitele; není vůbec rozhodné, zda šlo o pohledávku splatnou či nesplatnou, popřípadě budoucí, nebo zda pohledávka byla vymahatelnou. Pro uplatnění odporu je z tohoto hlediska významné jen to, že věřitel skutečně má vůči dlužníku pohledávku (tedy že je jeho věřitelem) a že dlužník učinil právní úkon v úmyslu zkrátit její uspokojení, tj. že svým právním úkonem úmyslně nastolil takový stav, který věřiteli znemožňuje nebo ztěžuje uspokojení jeho pohledávky z dlužníkovy majetku. Požadavek, aby žalující věřitel měl vymahatelnou pohledávku, je otázkou věcné legitimity; k tomu, aby žalující věřitel byl věcně legitimován, postačuje, aby jeho pohledávka za dlužníkem byla vymahatelnou alespoň v době rozhodnutí soudu o jím podané odpůřčí žalobě“ (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 1999 sp. zn. 31 Cdo 1704/98, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 27/2000).
16. Odvolací soud konečně neshledal důvodnou ani obranu žalovaného, že žalobce se nemohl úspěšně dovolat neúčinnosti právního jednání jeho dlužnice [REDAKCE], neboť uzavření darovací smlouvy se žalovaným dne 12. 11. 2016 bylo bezúplatným právním jednáním ve smyslu § 591 odst. 1 písm. d) o. z., tzn. právním jednáním ohledně plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti. Žalovanému je třeba přisvědčit, že vzhledem k existenci tohoto ustanovení včleněného nově do občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014 již nejsou bez dalšího použitelné závěry vyslovené v prvoinstančním soudem odkazovaných i dalších rozhodnutích Nejvyššího soudu, podle nichž motiv, pohnutka dlužníka pro takové jednání, či okolnost, že tímto úkonem dlužník plní nějaký svůj závazek, nejsou rozhodné. Ustanovení § 591 odst. 1 písm. d) o. z. totiž umožňuje na rozdíl od dosavadní praxe právě takový motiv zkoumat. Vzhledem k tomu, že nový občanský zákoník hovoří o bezúplatném jednání, jedná se o pojem širší, než pojem darování. Vzhledem k nedostatku judikatury k tomuto novému ustanovení pak odvolací soud vychází z definice bezúplatného právního jednání uvedené v publikaci Lavický a kol.: Občanský zákoník I, Obecná část (§ 1 - § 654), C. H. Beck, 1. Vydání, s. 2144, podle níž se jedná o „určité jednání dlužníka, se kterým je spojena určitá obět', ale tato není vyvážena adekvátním protiplněním“. S ohledem na konstrukci tohoto ustanovení pak leží v řízení o odpůřčí žalobě břemeno tvrzení i důkazní břemeno na osobě, která příslušné plnění přijala, a to ohledně dvou skutečností: 1) ze strany dlužníka se jednalo o bezúplatné právní jednání a b) jednalo se o plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti. Ohledně skutečnosti ad 1) odvolací soud již na základě tvrzení žalovaného, které bylo následně prokázáno textem smlouvy o darování a o zřízení věcného břemene ze dne 12. 11. 2016, dospěl k závěru, že právní jednání [REDAKCE] jako dlužníka žalobce nesplňovalo znaky bezúplatného jednání podle definice shora, neboť darování nemovitostí žalovanému bylo vyváženo adekvátním protiplněním ve formě bezúplatného zřízení věcného břemene osobní služebnosti na dobu života každého z oprávněných spočívající ve spoluužívání všech pozemků a veškerých prostor domu. Způsob nakládání rodičů žalovaného s jejich majetkem popsany ve vyjádření k žalobě a následně v odvolání, který nebyl žalobcem sporován, a proto ani nebyl prvoinstančním soudem podroben důkladnějšímu dokazování, pak podle přesvědčení odvolacího soudu neodůvodňuje závěr, že matka žalovaného uzavřením darovací smlouvy ze dne 12. 11. 2016 plnila vůči žalovanému mravní či morální závazek, případně že její právní jednání bylo motivováno cílem vyhovět zásadám slušnosti. Pouhá okolnost, že rodiče žalovaného v roce 2012 darovali jejich nejstaršímu synovi částku 1,1 mil. Kč za účelem pořízení vlastního bydlení (žalovaný nepřesně tvrdí, že se k majetkovým dispozicím rozhodli až v roce 2014), zajisté nebyla objektivně schopná založit jejich morální závazek na vrcholu produktivního věku (matce žalovaného bylo v době uzavření darovací smlouvy [REDAKCE] let) „rozdat“ veškeré jejich

nemovitosti ostatním dvěma mladším synům. Nelze odhlédnout ani od poměrně nízkého věku žalovaného, jemuž bylo v době uzavření darovací smlouvy pouhých ■ let, a od věku jeho mladšího bratra ■, který v té době teprve nabyt zletilosti. Takovéto zásadní majetkové dispozice se jistě očekávají od dárců poměrně vyššího věku, kteří již nejsou schopni či ochotni vynakládat sílu či finanční prostředky na péči o své nemovitosti, a současně je jejich děti dosavadním způsobem života přesvědčily, že si takovouto štedrost rodičů zaslouží. Pokud žalovaný argumentuje okolností, že již na jaře 2016 si vzal úvěr na přestavbu domu za účelem vytvoření samostatného bydlení, tedy za účelem investic do předmětných nemovitostí, a při uzavření darovací smlouvy byla zohledněna i tato skutečnost, postrádá logiku, že k uzavření darovací smlouvy došlo s časovým odstupem 8 měsíců. Časové souvislosti průběhu daňových kontrol ve firmě matky žalovaného, tzn. seznámení daňového subjektu s jejich negativním výsledkem dne 17. 8. 2016 a poté opakované zmaření projednání zpráv o daňových kontrolách a převzetí kontrolních zpráv v porovnání s datem uzavření darovací smlouvy naopak odůvodňuje závěr, že rodiče žalovaného se všemožně snažili o to, aby k uzavření darovací smlouvy došlo předtím, než bude daňový subjekt oficiálně seznámen s výsledky kontrol jejich projednání a převzetím kontrolních zpráv a než budou na jejich základě vydány příslušné platební výměry. Byť tedy prvoinstanční soud zaujal nesprávný právní názor, že pro posouzení důvodnosti žaloby není rozhodné, zda dlužník odporovaný právním jednáním poskytl plnění, kterým bylo vyhověno mravnímu závazku nebo ohledům slušnosti, dosud provedené dokazování odvolacímu soudu umožnilo se obranou žalovaného v tomto směru zabývat věcně, přičemž výše dospěl k závěru o její nedůvodnosti.

17. Se zřetelem k výše uvedenému bylo rozsudek soudu prvního stupně výrokem I tohoto rozsudku jako věcně správný potvrzen (§ 219 o. s. ř.), a to včetně výroků II a III, jejichž obsah byl závislý na výroku I, jímž bylo rozhodnuto ve věci samé.
18. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. Žalobce v něm plně uspěl, měl by proto vůči žalovanému právo na náhradu v něm vynaložených nákladů. Tohoto práva se však výslovně vzdal, čemuž odpovídá výrok II tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání, jestliže rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Dovolání lze podat do dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Okresního soudu v Trutnově.

Hradec Králové 16. října 2018

JUDr. Alena Bačínová v. r.
předsedkyně senátu